

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13561/2025
23.10.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиле малолетне АА из ..., чији је законски заступник мајка ББ из ..., а пуномоћник Рада Рвовић адвокат из ..., против туженог ВВ из ..., чији је пуномоћник Боривоје Ђанић, адвокат из ..., ради измене одлуке о одржавању личних односа, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 207/25 од 14.05.2025. године, у седници већа одржаној дана 23.10.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 207/25 од 14.05.2025. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 207/25 од 14.05.2025. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиле и потврђена пресуда Основног суда у Суботици П2 58/24 од 16.01.2025. године којом је одбијен тужбени захтев којим је тужилца тражила да се измени начин одржавања личних односа са туженим, утврђен ставом петим изреке пресуде Основног суда у Суботици П2 493/23 од 09.10.2023. године, тако што ће се лични односи тужиле и туженог одвијати сваког другог викенда, у недељу од 17,00 до 19,00 часова, на дан католичког Божића – 25. децембра од 12,00 до 14,00 часова, на дан католичког Ускрса од 12,00 до 14,00 часова и на дан крсне славе туженог – Свети Никола, 19. децембра од 12,00 до 14,00 часова тако што ће тужени долазити по малолетну тужилу и враћати је у домаћинство мајке (став први изреке), утврђено да је повучен предлог тужиле за одређивање привремене мере тако што ће се лични односи туженог и тужиле до правноснажног окончања парничног поступка одвијати сваког другог петка, тако што ће отац предузимати малолетно дете из школе у 11,55 часова и враћати је у боравак у 14.00 часова, када малолетно дете похађа преподневну смену, а у случају да похађа поподневну смену тако што ће је преузимати у 17,55 часова и враћати у домаћинство мајке у 19,30 часова (став други изреке) и одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка (став трећи изреке). Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиле за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 403. став 2. тачка 1. и члана 408. ЗПП, у вези члана 208. Породичног закона, Врховни суд је нашао да тужилина ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се посебно не указује на друге битне повреде одреда парничног поступка због којих се, под условом из члана 407. став 1. тачке 2. и 3. ЗПП, тај ванредни правни лек може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, лични односи странака уређени су правноснажном пресудом Основног суда у Суботици П2 493/23 од 09.10.2023. године. Односи тужилиних родитеља су поремећени и према туженом су, због узнемиравања бивше супруге – тужилине мајке, изрицане хитне мере забране комуницирања са жртвом наисља. Током истражног поступка, вођеног због кривичног дела насиље у породици, решењем Кпп 357/23 од 21.06.2023. године одређена је привремена мера забране туженом да прилази, састаје се и комуницира са бившом супругом, ради отклањања опасности од понављања кривичног дела и са важномшћу док за то постоји потреба, а најкасније до правноснажности пресуде, односно до упућивања окривљеног на издржавање казнене санкције. Пресудом Основног суда у Суботици К 571/23 од 26.03.2024. године тужени је оглашен кривим за кривично дело изношење личних и породичних прилика из члана 172. став 2. у вези става 2. Кривичног законика, у вези члана 61. Кривичног законика, извршеног 25.06. и 29.06.2023. године изношењем и проношењем чињеница из личног живота бивше супруге, путем друштвене мреже фејс бук.

У извештају органа старатељства од 04.03.2024. године процењено је да оба тужилина родитеља у родитељској улози компромитује још увек недовољна дистинкција родитељског и партнерског односа, и да зато постоји забринутост у погледу њиховог капацитета да дете заштите од свог конфликта који се одсликава на личне контакте детета са оцем. Из разговора обављеног са малолетном АА у присуству мајке добијен је податак да она не жели да се виђа да оцем, јер јој је досадно и желела би да на другачији начин проводи време са њим. Опсервацијом односа детета и оца није уочен страх детета, које је без икаквих проблема реаговало на оца – притрчала му у загрљај и све време имала потребу да му буде близу, са њим је причала о школи, друговима и времену које ће проводити заједно, потврдно одговарајући на очево питање да ли може да је зове и на питање стручног радника да ли жели да иде у очеву кућу. По мишљењу органа старатељства, начин одржавања личних односа детета са оцем је потребно што прецизније дефинисати, али и да начин на који је уређено одржавање тих односа одговара актуелном аранжману детета, с тим што је ради превенције даљих могућих узрока у расту и развоју детета потребно размотрити упућивање родитеља на даљи саветодавни рад у оквиру Центра за саветовање и

породицу. Оцу су дате и сугестије како и на који начин може да организује време које проводи са дететом, нарочито када бораве у његовом домаћинству.

Вештачењем је утврђено да је од раног узраста детета мајка доминантни родитељ, аутентично инспирисана да се брине и ангажује око детета, способна да утврди и задовољи њене основне и развојне потребе, уз додатно ангажовање на плану едукативне стимулације детета. Уочено је и да је мајка у односу са дететом емоционално топла, брижна и подржавајућа са елементима протективног, који долазе дао изражаја кроз потребу да заштити дете од евентуалних негативних утицаја оца, усмеравањем детета против њега и чланова његове породице. Такође је уочено да мајка нема довољан увид у значај родитељске улоге оца, нити развојну потребу детета да развија однос са њим, штавише она негира значајну улогу и ангажман оца у досадашњем развоју детета и доживљава га као негативног родитеља у интеракцији са дететом, због чега контакте детета са оцем само вербално подржава, а не испољава аутентичну емоционалну спремност да их подржи. Процењено је да је неповерење мајке у компетенције оца засновано на ранијим негативним искуствима у партнерском односу и појединим реакцијама бившег супруга према њој, као и актуелно недовољном диференцијацијом сопствене од емоционалне позиције детета, а не на његовим развојним потребама, у које могуће да и сама нема довољан увид.

Вештаци су малолетну АА проценили као особу уредног когнитивног и социоекономског развоја за њен узраст, социјалну и комуникативну девојчицу код које се уочава склоност да у новим околностима и социјалним ситуацијама реагује по анксиозном типу. Она уочава конфликт родитеља и изложена је њиховом директном инструменталном утицају, актуелно израженијим од мајке која је упућује у развојно непримерене садржаје везане са сукоб са туженим и судски процес, стварајући код детета негативан став о оцу и позиционирајући очуха у улогу супститута очеве фигуре. Дете се на тај начин доводи у конфликт лојалности и излаже притиску да бира између два родитеља, опредељујући се за мајку са којом је емоционално блиска и доминантно на њу усмерена, уз психолошку забрану да испољи позитиван став према оцу. Умреженост детета у међуродитељски конфликт, уколико се таква његова позиција настави, носи ризик коначног отуђења од оца и каснијих тешкоћа у менталном развоју. При том, дете негира непосредна негативна искуства у релацији са оцем, и њене замерке на очево понашање свODE се на недовољно садржајне и стимулативне активности код оца, што потврђује и опсервација органа старатељства која је потврдила да девојчица у непосредном контакту испољава позитиван емоционални однос са оцем и да у интеракцији са њим не испољава инхибицију и страх.

Мишљење вештака је да је актуелно изражен вербални отпор детета према оцу резултат инструменталних утицаја и обликован утицањем мајке, а не ефекат непосредних негативних искустава у релацији са оцем, и да је израз демонстрације лојалности мајци у чијој основи је страх, да ако испољи позитиван став према оцу неће испунити очекивања мајке.

Вештаци се нису изјаснили о капацитетима оца да препозна развојне потребе и жеље детета јер се тужени није одазвао позиву за вештачење. Са становишта процене емоционалних потреба детета и одсуства израженијих негативних искустава у релацији

са оцем, уз уважавање родитељских компетенција оца које је проценио орган старатељства, и конфликта родитеља у којој је детете увучено вештаци су мишљења да је потребно прецизирати начин одржавања личних односа детета и оца, уз поступност у динамици контаката у складу са узрастом детета и досадашњом динамиком виђања.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одлучили да одбију тужбени захтев којим је тражено да се измени начин одржавања личних односа странака уређен правноснажном судском одлуком, и ограничи на сваку другу недељу у месецу, католички Божић и Ускрс и крсну славу оца у трајању од два сата.

По становишту првостепеног суда, околности на основу којих је претходном одлуком уређен начин одржавања личних односа детета и оца нису се значајно промениле. И тада су већ постојали проблеми у комуникацији родитеља тужиље, а вербални отпор тужиље да виђа туженог нема упориште у њеним негативним искуствима у релацији са њим, већ је ефекат утицаја мајке и израз лојалности према њој, у чијој основи је страх да неће испунити очекивање мајке ако покаже позитиван став оцу. Из тих разлога, ценећи све изведене доказе, а нарочито извештај органа старатељства и налаз и мишљење вештака првостепени суд је закључио да је у најбољем интересу детета да се задржи актуелни аранжман функционисања детета са оцем.

Другостепени суд је одбио жалбу тужиље и потврдио првостепену пресуду. По становишту тог суда, у овом случају постоји непотпуна активна легитимација јер је и мајка детета морала бити тужилац, с обзиром да је она у правном односу са туженим по захтеву за измену одлуке о начину одржавања његових личних односа са дететом, тако да се у овој парници заправо расправља о томе да ли постоје или не измењене околности код родитеља које могу бити од утицаја на измену те одлуке, а тичу се између осталог и њиховог односа према детету. И поред таквог становишта другостепени суд је оценио као неосноване битне наводе тужилине жалбе којима је указивано да је нижестепени суд погрешно придао значај налазу и мишљењу вештака и извештају органа старатељства, нарочито налазу вештака сачињеног без оцне родитељских способности туженог, који се није одазвао позиву за вештачење.

Изложено становиште о непостојању разлога за измену одлуке о начину одржавања личних односа странака прихвата и ревизијски суд.

Одредбом члана 61. став 1. Породичног закона прописано је да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи. Према ставу другом и трећем те одредбе, то право детета може бити ограничено само судском одлуком, када је то у најбољем интересу детета, а суд може такву одлуку донети ако постоје разлози да се родитељ са којим дете не живи потпуно или делимично лиши родитељског права, или у случају насиља у породици.

Поднетом тужбом тражено је да се измени начин одржавања личних односа детета и оца због изречене мере забране приближавања, састајање и комуницирања туженог са својом бившом супругом, и става детета да не жели да виђа оца.

Оценом изведених доказа утврђено је да вербално одбијање детета да се виђа са оцем није резултат непосредних негативних искустава у релацији са њим, већ последица утицаја мајке и демонстрација лојалности према њој у чијој основи је страх да неће испунити мајчина очекивања ако испољи позитав став према оцу. То је последица укључености детета у конфликт родитеља, којом су допринела оба родитеља – израженије мајка, стварањем код детета негативног става према оцу и

позиционирањем очуха у улогу супститута очеве фигуре, који је дете изложио притиску да бира између родитеља и определи се за мајку са којом је емоционално блиска и доминантно на њу упућена. Опсервацијом односа детета и оца (без присуства мајке) уочено је да дете испољава позитиван емоционални однос према оцу и да у интеракцији са њим не испољава инхибицију или страх. Све то води закључку да због одбијања детета да виђа оца нема места измени начина на који је уређено одржавање њихових личних односа, јер оно није засновано на негативним искуствима детета у непосредном контакту са оцем и непостојања емоционалног односа између њих, већ је последица утицаја мајке и њених личних односа са туженим након развода брака, као и могућим недовољним увидом у развојне потребе детета. Незадовољство детета са садржином времена које проводи са оцем није од пресудног значаја за измену одлуке о начину одржавања личних односа, јер се ти недостаци могу исправити саветодавним радом и поштовањем упутстава стручних радника органа старатељства.

Поремећени односи бивших супружника постојали су и у време када је донета претходна одлука којом је уређен начин одржавања личних односа детета и оца, па зато не могу бити нове околности које оправдавају измене те одлуке. Не постоје ни околности из цитиране законске одредбе због којих би лични односи странака морали бити ограничени судском одлуком.

По оцени Врховног суда, нису основани ревизијски наводи о погрешној и непотпуно утврђеном чињеничном стању. Ти наводи се превасходно свODE на оцeну извештаја органа старатељства, којим ревидент није била задовољна, и налаза и мишљења вештака које је управо из тог разлога било изведено на њен предлог. Посебно се апострофира пропуст вештака да узму у обзир континуитет одржавања личних односа детета и оца, као и разлоге због којих је код детета створен отпор према оцу. Ови наводи по оцени ревизијског суда нису основани. Вештаци су узрок отпора детета да се виђа са оцем довели у везу са утицајем мајке и укљученошћу детета у конфликт родитеља – бивших супружника, као израз лојалности према мајци, а што је довело до изостанка контаката са оцем услед страха да ће остварењем тих контаката са једним родитељем повредити другог родитеља са којим живи. Ревидент се позива и на мишљење психолога ... „...“ из 02.04.2024. године, у којем је дете изразило став да не жели да иде код оца, који по налажењу овог суда заправо потврђује закључак о вербалном одбијању детета да одржава личне односе са оцем из већ наведених разлога, а не због изостанка емоционалног односа са оцем.

Стога нису основани ни ревизијски наводи да је у овом спору погрешно примењено материјално право, па је зато на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић